

BARMIG Policy brief

Project website: <http://barmig.umcs.eu>

Authors: Monika Martišková and Adam Šumichrast

www.celsi.sk

Projekt Vyjednávání o pracovních podmínkách a sociálních právech migrujících pracovníků v zemích střední a východní Evropy/Bargaining for working conditions and social rights of migrant workers in the Central East European countries (BARMIG) hodnotí roli zavedených institucí pracovněprávních vztahů při řešení dopadů migrace na měnící se trhy práce a způsob, jakým na tyto změny reagují odbory a organizace zaměstnavatelů v Česku, Chorvatsku, Estonsku, Maďarsku, na Slovensku a v Polsku.

V České republice je migrační politika vůči státním příslušníkům třetích zemí přísně regulována, což paradoxně nebrání zvýšené přítomnosti migrujících pracovníků na trhu práce. Protekcionistická migrační politika přispívá k cirkulárnímu charakteru migrace, brzdí integraci migrantů a přispívá k jejich nejistému postavení na trhu práce. Odbory ovlivňují regulaci především tím, že zachovávají status quo protekcionistické politiky s argumentem, že zvýšení přítomnosti migrantů by podkopalo jejich snahu o zlepšení pracovních podmínek v Česku. Zaměstnavatelé naopak požadují uvolnění migračních pravidel pro občany třetích zemí s argumentem, že na trhu práce je nedostatek pracovníků.

Navzdory přísné regulaci byl napjatý trh práce hlavní hnací silou poptávky po zahraničních pracovnících v Česku, a proto počet státních příslušníků třetích zemí v posledních deseti

www.celsi.sk

E-mail: info@celsi.sk
Tel/Fax: +421 2 207 35 767
Mobile: +421 907 225 593

letech trvale rostl. Zajímavé je, že pandemie COVID-19 způsobila pouze dočasný úbytek migrantů na českém území. Volný pohyb v rámci schengenského prostoru zpochybňuje přísnou migrační politiku vůči občanům třetích zemí, kdy jsou pro vysílání zahraničních pracovníků do Česka využívána snadněji získatelná víza v sousedních zemích (zejména v Polsku). Tato pololegální praxe vede k tomu, že pobyt mnoha cizinců je uznán za nelegální, aniž by si byli vědomi porušování pravidel. Dále se ukrajinští migranti v mnoha případech nacházejí v nejisté pozici na trhu práce v důsledku využívání krátkodobých turistických víz k práci, což je rovněž považováno za nelegální. Další často uznávanou nekalou praktikou při zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí je pseudoagenturní a subdodavatelská práce.

Migrace není součástí sociálního dialogu na odvětvové úrovni. Místo toho se sociální partneři snaží ovlivnit regulaci na národní úrovni, pokud jde o vstup státních příslušníků třetích zemí na český trh práce. Sociálním partnerům chybí kapacity pro řešení migrace a problémů migrujících pracovníků. Státní příslušníci třetích zemí se koncentrují v automobilovém průmyslu a stavebnictví, ale sociální partneři věnují jejich integraci na odvětvové úrovni také malou pozornost. Zdravotnictví je odvětvím, které rovněž přitahuje vysoce kvalifikovanou pracovní sílu ze zahraničí, avšak ani zde nemají sociální

partneři na odvětvové úrovni žádné strategie pro řešení problémů migrujících pracovníků. Odborové svazy ve všech zkoumaných odvětvích podporují spíše represivní přístup k migrujícím pracovníkům.

Doporučení:

1. K zamezení sociálního dumpingu ze strany zaměstnávání cizinců se doporučuje přiznat odborům na podnikové úrovni více práv spolurozhodovat, a to posílením jejich role při regulaci počtu agentur poskytujících zaměstnavateli pracovníky. Odborové organizace mohou rovněž usilovat o organizování cizinců na podnikové úrovni.

2. Pro zvýšení integrace pracovních migrantů je důležité zúžit nevyvážený vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Cizinci přicházející do Česka jsou v prvních letech svého pobytu závislí na svém zaměstnavateli. Bez souhlasu ministerstva vnitra nemohou ani změnit zaměstnavatele. Jak naznačují odborníci, vztah mezi zaměstnavatelem a zahraničním zaměstnancem není vyvážený a je vychýlen na stranu zaměstnavatelů.

3. Bylo by užitečné zvýšit kapacity sociálních partnerů pro řešení nekalých praktik v oblasti migrace. Odbory by využily zejména zkušenosti z přímé práce s migranty a z analytické činnosti související s migrací. Jejich zavedená síť regionálních kanceláří, kde je pravidelně nabízena právní pomoc jejich členům, by mohla být posílena nabídkou pomoci i cizincům.